

פירות נוי

פרשת משפטים

מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - כא טל: 03-5740046 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

שגב רוממות נשמות ישראל

- א. "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לְפָנֶיךָ: (ב) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים וְעָבַד וּבִשְׁבַעַת יָצָא לְחֶפְשִׁי חָנֹם".
- ב. יש לדקדק טובא, הרי פרשה זו כוללת את רוב דיני נזיקין: אדם המזיק, ממון המזיק, דיני שומרים וכו', אם כן, מדוע פתחה התורה דוקא בדין עבד עברי. לכאורה זה דין פרטי, קטן, ולא מיוחד כדי לפתוח בו את כל דיני פרשת משפטים - הגדולה ביותר בתורה בדיני נזיקין.
- ג. אבל באמת, יש כאן משהו עמוק מאוד. דהנה, יש להתבונן, מדוע באמת אדם לא יכול למכור את עצמו לעבד כל ימיו, ואפילו אם אינו רוצה לצאת, ונרצע, יוצא ביוכל.
- ד. וחז"ל אמרו, שיהודי אינו יכול להיות עבד לאף אחד, הוא עבד לה' בלבד, לכן רק שש שנים יכול להיות עבד, שזה זמן של שכיר, אבל יותר מזה אסור, "עבדי הם - ולא עבדים לעבדים", לשון חז"ל.
- ה. ורבינו ה"משך חכמה" מוסיף טעם פנימי בזה. דהנה, הקב"ה ברא את העולם, שהגדול שולט בקטן, לכן אדם שולט בבהמה, ובעלי חיים שולטים בצומח, וצומח בדומם וכו'.
- ו. לאחר מתן תורה, נשמות ישראל התרוממו מעל שאר נשמות האנשים בעולם. לכן יהודי יכול לקנות עבד כנעני לתמיד, ואסור לשחררו, "לעולם בהם תעבדו", כי הם משרתים לעבדי ה'.
- ז. אבל נשמת יהודי אחד, אינה פחותה מיהודי אחר. אפילו שהאחד הוא גדול הדור בתורה ויראת שמים, והיהודי האחר בור ועם הארץ, ולא זכה לתורה ולא ליראת שמים, ויתכן שאפילו הוא רשע שגונב ממון, אפילו יהודי פחות מזה, אין כח ליהודי אחר לשלוט בו!!
- ח. כל יהודי באשר הוא, נשמתו אינה פחותה משום יהודי אחר - יהיה הגדול ביותר שיהיה, מול הקטן ביותר - כולם בני מלכים, כולם נשמתם קדושה.
- ט. לכן פתחה תורה בפרשת משפטים בדיני עבד, ללמדנו עוצם שגב מעלת נשמת ישראל, שכולם ממקור אחד, גבוה מעל גבוה.
- י. וזה שורש ויסוד לדיני ממונות! כי עומק דיני ממונות של התורה הוא גבוה מעל גובה, דלא כדיני ממונות של הגויים. וכדי להבין את דיני ממונות, פתחה התורה ברמז עמוק, ללמדנו את שגב נשמתנו - שהוא השורש להשגת דיני ממונות.